

487485

FOITI'A

PREDICATORIULUI SATEANULUI ROMANU

✻ Pentru cestiuni basericesci, scolastice, economice, igienice s. a. ✻

Va esí la 1 st. n. a fiecúe-carei lune in alaturarea „Predicatoriului Sateanului Romanu.“

CURSULU I.
1875.

Numerulu 2.
1-a Februaru

A-se adresá in veri-ce cestiune la :
Redactiunea fúiei „Predicatoriulu Sateanului Romanu“ in D e é s.

Pecatele nóstre.

II.

Nescienti'a.

Ce tiene sí astadi pre poporulu romanu in supunnele si prejudeciile rusínose ale tempiloru — Ce-lu face a se spariá de feno-

f-i lia din mana mosfor'a parentiésca si o dà in man'a evreului — parvenitu, — care eri alalta-erisositu fora casa, fora mésa avé de a luá lumea in capu, de nu se indurá unu bunu crestinu se dé la Domni'alui Jupanulu câti-va zlotísiori, cá se aduca vre-o doue feritue (vedre) de tiúica (horinca, vinarsu), pentru de-a face, elu milostivulu, pre bietii omeni a-si mai uitá de multele dajdii si necasuri, ce-i napastuescu si strivescu.

câți carturari, câți omeni de aceli'a, cari se mandrescu cu numele de luminatori séu conducatori a poporului si cá atari 'lu si esplotéza, punendu-si manile pre anima, voru poté díce cu conscientia curata si leniscita ca si-au imple-nitu deplenu chiamarea s'a, ca si-au facutu destulu detorentiei s'ale, ca au facutu totulu pentru a desceptá si luminá, inaintá si redicá corpulu, mass'a natiunei — poporulu, fora de care numai suntemu un'a natiune mare si tare, ci numai câti-v'a individi, cari mai curundu séu mai tardiu avemu de a ne contopí in un'a séu alt'a natiune, care va fí mai harnica de a ne sustiené si mai grabnica de a ne inghití.

Da, nescienti'a este unu pecatu, pre câtu de greu chiar' pre atâtu si de periculosu, alu nostru, — unu pecatu alu Preotului in tocm'a cá a laicului, alu avocatului in tocm'a cá alu scrietoriului, alu invetiatoriului in tocm'a cá alu veri-si-carui'a carturariu.

Preotulu nu invetia pentru-cà : cu servirea santei misse si administrarea santeloru taiue, cugeta a-si fí facutu destulu deregatorfei s'ale, — decumu-v'a apoi a mai si predicatu cev'a despre raiu si iadu, lapedarea (marirei) pamentului si uciderea (pofteloru) trupului, supunerea orba la celi mai mari si socotirea s'a intru nemicu séu altele de acestea, pottesce a se numí meritatu a fí decoratu cu titluri se'u deregatorí mai

Srietoriulu 'si pornesce péni'a s'a scriendu la politica inalta, istoria, fisica, poesie, romansa se'u altele, dupa cumu sênte in sene inspiratiune se'u fí-i dictéza impregiarile, starea se'u pote chiar' deregatorf'a s'a si neci cá-i pasa de bietulu sateanu, care si elu ar' mai cetí cev'a de l'au potutu inaintá diliginti'a invetiatoriului practecu pana la cetite se'u déca nu, totusiu ar' vré se auda cumu mai stà lumea si ce ar' fí de facutu pentru de a scapá de cutare reu ce se apropia se'u a stá gata la cutare reforma ce se pregatesce.

Laiculu (intielegu pre laiculu carturariu) nu mai afla neci un'a legatura intre sene si poporu; — de traesce din posesiunea s'a se cugeta a-si fí facutu destulu detorentiei s'ale déca a platitu sér'a Romanului, ce a muncitu tota diu'a in brasd'a lui, — ér' de se afla in cev'a deregatoría, starea nu-lu lasa a-se plecá la acelu poporu si a sporí vorbe cu acelu prostu, ca díce : „*e prostu, nu-i cu cene vorbê!*” ne-aducându-si amente, cà ace'a pane, care o mananca elu cu famili'a s'a, crescuta in spiritulu nationalu a poporului ce se afla la cârma, este crunt'a sudóre a acelui bietu prostu, care i-ar' fí pururea multiamitoriu pentru un'a vorba de luminare si indreptare.

Insemnamu ca aici vorbimu in generalu, ca-cà déca amu vorbí in specialu, nu dícu cà nu amu aflá, asié câmu in esceptiune, si Preoti, inve-

A trecutu multu tempu Iubite amice, de candu la 186* — parasindu palatiulu museloru, unde ne procusăm scientiele necesarie pentru conducerea cu folosu a naiei Mantuitorului lumii Christosu si portarea cu denitate a onorificului nume de Preotu, stringându-ne cu sinceritate fratiésca manile, ne dîserăm ultimulu: „adiu,” — dîcu ultimulu, pentru-câ sortea a vöstu cá de atunci se nu ne mai intalnimu.

Si o, ce placutu, dulce si desatatoriu a fostu a petrece aceli patru ani la olalta — in un'a chilia, la un'a mésa, impartesîndu-ne in acel'asiu viatecu, in ace'asi pane de tote dilele, si mai pre susu de tote profesandu aceleasi principii, aceleasi idei si avendu aceleasi aspiratiuni pentru venitoriulu nostru, aceleasi aspiratiuni pentru venitoriulu Religiei si Basericeii, Natiunei si Patriei a căroru luptasi neinvinsi ne pregatému a fi.

Candu dispunému numai de 2-3 minute libere, acelea impreuna le pretrecém, impreuna le vorbém; déca esîm deîntre aceli patru pareti a-i institutului pentru recrearea sanatatiei nostre, la olalta erám, la olalta ne preambulám — ne impartasiém cugetele, facém planuri si redicám munti de aur: si tote acestea le indreptám la venitoriu si venitoriulu 'lu dorém, ne paréu seclii pana se tréca aceli patru ani cá se esîm la lume, se esîm la lupta, — la lupta contra intunerecului si a nescientiei, la lupta contra peccatului si a reutatiei, — la lupta pentru infflorirea si fericirea, prosperarea si marirea Natiunei, care ni-au nascutu, a Basericeii, care ni-au crescutu si a Patriei, care ne cuprinde cu caldura la sinulu seu.

Vise dulci, aspiratiuni frumöse si suveniru placute — fîti benecuventate!

Tempulu trecù curundu; . . . ca tempulu nu merge, elu sbora, elu trece cá cugetulu.

Amu esîtu la liberu, potému dispune de tempu — ne lipsé inse ocasiunea. — Dupa multe opintiri Tu ai avutu fericirea de a investe cea mai marétia deregatoriá si celu mai sublimu nume, intielegu deregatori'a si numele de Preotu romanu, la care ne pregatirám cu atátea lipee si neajunsuri. . . . Eu inca nu am avutu acésta fericire atátu de multu oftata, — dara nu desprezeu . . . cu tempulu, cu tempulu Domnulu va alege pre servulu seu; ca-ce cu tempulu tote se potu si tempulu si cu elu venitoriulu e in nanile lui Domnedieu, de-sî unii 'lu paru câte un'a-data si in a omeniloru.

Se re'noimu Iubite amice, acelea dulci suveniru ale trecutului ferice, se le re'noimu, revocându-ne in memoria unele si altele din ideile ce ne facém si cestiunile ce desbatém in vietí'a nóstra collegiala din seminariu. — si nai antair se incepemu cu revocarea in memoria nostra a

missiunei preotului romanu asié dupa cumu o aflám se'ur formámu noi intre noi in orele nóstre libere din institutu.

„Precumu me-a tramisu pre mene Tatalu si eu ve tramitu pre voi, mergându predicati Evangelí'a la tota faptur'a.“ *) Éca pucine cuvente, cuvente seci si tora folosu — déca ele se voru luá cá litera mórtá, dupa-cumu se liéu, dorere, de celi mai multi, si nu se voru pune in vietía, precumu trebue se se puna si precumu le-au pusu celi de antani ómeni — aceli bieti pescari neinvetiati — prin cari Christosu au volitu a lumina' si descéptá omenimea din nescienti'a si rategie in care se aflá, — cuvente pucine, cari socotite si intielese cuprindu in sene un'a mare si sublima missiune — missiunea preotului cá a tramisului Domnului pentru luminarea poporului. Pentru-câ, Iubite amice! a imbracá unu vestimentu negru, lungu pana diosu, a luá sub-suora un'a carte, a predicá din candu in candu, a se mai preambulá câte un'a data si pana la unu morlosu, a serví sant'a liturgia dominec'a si in seibatori si a administrá, pentru cev'a capetare santele sacramente, inca nu e de ajunsu pentru de a responde cenev'a numelui frumosu si deregatoriéi sublime de Preotu a Domnului si Parente a poporului. Se mai cere cá acelu vestimentu se acopere un'a anima curata, in care se nu incapa ur'a si reuvointi'a, neci pism'a si faciari'a, un'a anima sincera, care inflacarându de amórea Domnului si a poporului seu credentiosu se vestésca evangelia mantuirei si a fericirei si explicându-o se o predice astu-feliu cá se strabata la anim'a si rarunchii credentiosiloru sei; Preotulu trebue cá se-si tiena inainte totu-dea-un'a si se urmeze pre acel'a, ce l'au alesu si tramisu — pre Christosu, despre care multímea poporeloru ce-lu audíra díse cá: *nece un'a-data n'a vorbitu nemenea asié*; si ast'feliu in predicarea cuventului divinu se impreune asprimea cu iubire, dogén'a cu bonatate si sinceritatea cu nepartinire — acomodéndu-se dupa starea si capacitatea ascultatoriloru sei asié, cá pana ce celu mai luminatu inca afla cev'a edificatoriu si luminatoriu in predic'a densului, celu mai intunecatú inca se afle cev'a descéptatoriu si indreptatoriu printre incurcaturele acestei vietii catra limenulu imperatfeii nefinite a Domnului; la patulu morlosiloru trebue se fía mangaitoriulu intristareii si allinatoriulu suferintiei — mediculu sufletescu alu credentiosiloru sei, — ér' voindu a aduce jertfa se se puna mai antairu insusiu pre sene inaintea Domnului jertfa — jertfa neincrunzata a curatieniei si santienei, — si mai pre susu de tote unéndu cuventele s. Apost. Paulu *trebue cá se dé intru tote esemplu de fapte bune, intru*

*) Ev. Marcu c. 16. v. 15.

invetiatura, nestricare, onóre, nestricatiune, cuventu sanetosu, fora reutate, cá celu contrariu se se rusineze ne-avendu a díce nemica reu — despre statulu preotiescu odinióra atátu de stimatu si onoratu de toti invetiatii, ér' astadi atátu de atacatu si vatematu de toti slovenistii si silabistii.

Éta Iubite amice, unele din acelea idei si cugete, cari ne venéu in mente de câte-ori regretându amaru nesocotintia prin unii lucratori in vini'a Domnului a responsabilitatiei, cu care e impreunata deregatori'a preotiésca, vorbému despre acésta marétia si grea deregatori'a, care ar' dá de lucru si unui angeru chiar'. Officiu greu e acest'a pentru veri-si-care, dar' multu, multu mai greu inca pentru Preotulu romanu, care in starea, in care se afla poporul nostru, este chiamatu de a fi tote pentru tarm'a s'a cuventatoria. . . . Dara se intrerumpemu de astadata, ca-ce obosindu-te cu epistole prea lunge, vei dorí pote a nu mai convení cu mene la acestu locu, si apoi noi amu mai avé inca multe, multe de vorbitu. . . . Ffi sanetosu!

Dev'a in 20 Ianuaru 1875.

Teodoru Petrisioru,
teologu absolutu si profesoru.

Nunt'a santa

Dedicatiune congressului nationale gr.-orientale,
cu ocasiunea installarei

Prea Santiei Salle MIRONU ROMANU

de Archiepiscopu si Metropolitu alu romaniloru gr.-or.
din Ungari'a si Transilvani'a. *)

Audítu-ati audítu
Versulu dulce si iubitu
Scirea dela resaritu;

Despre dalb'a de craiésa,
Flórea ceriului alésa,
Cu dragi salbe de mirésa;

Despre mandrulu craisiuru,
Dragulu flórei floriloru,
Cu plete de petítoriu?!..

— Audítu-amu audítu
Vestea dela resaritu, —
Ba la nunta amu nuntitu!

Si se vedi, frate, minune:
De candu florile au nume
Si lumea de flori cunune,

*) Installatiunea s'a intemplat in 15/27 Decembre an. tr., cu mare pompa si entusiasmu, — cu care ocasiune poesi'a acést'a a D. Joniti'a Badescu s'a impartitu intre ospeti la banchetulu splendidu datu de Escelsulu Installatu, la care a participatu 240 insi, ér' sér'a s'a declamatu de auctorulu la conductulu de tortie arangiatu in veneratiunea Prea-Santítului Metropolitu. Corespondentele nostru din Sabíu trametiendu-ne acésta poesia ne descrie pre lungu si pro largu tóte amenuntele acestei installatiuni, — noi lasandu-le acelea la un'a parte vomu revení in numerulu urmatoriu la unele consideratiuni ale Corespondentelului nostru referitorie la decursulu installatiunei si la cuventele Parentelului installatoriu si Archi-Pastoriului installatu. Red,

Neci mirésa de iubitu,
Neci mire de indragitu,
Cá ei nu s'au pomenitu.

Ea e sant'a santeloru,
Róu'a bunetatoru,
Credinti'a Crestiniloru;

Elu e dreptulu dreptiloru,
Preutulu blandetiloru,
Alesulu alesiloru;

Ellu e sorele, ea-i lun'a . . .
Domnedieu li-a datu lumin'a,
Maic'a Domnului cunun'a! . . .

Dar' celu mandru craisiuru,
Dragulu flórei floriloru,
Cu plete de petítoriu,

Cum mirés'a si-o zarí,
De doru mare tresari
Si din graiu asia grai:

„Aleí, dína intre díne,
Te-ai ganditu candu-va la mine,
C'amu se me cununu cu tine?

„Scii ori nu scii, c'amu visatu
Unu visu mandru si curatu:
Domnedieu mi-te-aretatu.

„Si mi-a dísu o dalba stea,
Se te scapu de sort'a rea,
Cà tu esci urdít'a mea!“

Dar' cea dalba de mirésa,
Flórea ceriului alésa,
Cu dragi salbe de mirésa,

Cum steteá si mi-lu priviá,
De doru tainicu s'aprindeá:
Si cu dragu i-respundeá:

„Alelei, urdítulu meu,
Multa ruga-adusu-amu eu
Càtra bunulu Domnedieu,

„Cá se mi-te dee mie,
Cá se ti-fiu mirésa tfe, —
Domnedieu se mi-te tíia!“

„Urr'a, urr'a, se traiti,
Lumea se o stapaniti!
Strig' nuntasii 'nsuffetíti.

Si se 'ntinse-o mésa mare,
Se golira mii pahare,
Intre sunetu de fanfare;

Si se 'ntinse intre frati.
Hora mandra de barbati,
Cá la nunta de 'mperati.

Ér' la nunt'a loru cea dalba,
Angerii 'mbracara salba
Si pamentulu haina alba;

Domnulu mare, Domnulu santu,
Care pórt' a lunei gandu,
Mare 'n ceriu si pre pamentu,

Cum din slava mi-i priviá :
„Cada pre voi — li dícea —
Binecuventarea mea !“

Éra Fíulu seu iubitu,
Domnulu eslu nebiruitu,
Cu blandetia li-a vorbitu ;

„Mire mandru si mirésa,
Pre pamentu de mine-alésa,
Se domnesci cá o craiésa,

„Prin voi ceriurile voru
Sè 'mplínésca-a lúmei doru :
Fiti — o turma si-unu pastoru !“

De candu mandrulu sore-i sore,
De candu dulcea flóre-i flóre,
Asié nunta, fratiore,

Vestea 'n lume s'a pornitu,
Cà nu s'a mai pomenitu,
In apúsu si resaritu.

Sabíu 27/15 Dec. 1874.

i—b.

Apotec'a sateanului.

I.

Dorerea capului.

(urmare.)

Dorerea capului *interna* e multu mai periculósa cá cea *externa*. Decumv'a te agredíeza in friguri inflamatorie (cu fierbintieli), cari au venitu rapede urmeza deliriu séu aiurare, — e mai ré inca decumv'a te ataca in mesura mare in ver-un'a bola gré si venindu rapede asupr'a-ti éراسi incéta totu atatu de rapede si apoi éراسiu te cuprinde si éراسiu te lasa, ca-ce atunci pote sei urmeze demencia mai mare séu mai mica, — Déca fora de a sentí cev'a fierbintieli te dóre capulu indelungatu, 'ti tîne urechile, tí se ingreuna audiulu, 'ti slabescu membrele : temete de apoplepsia (guta) si lié in folosu indata preservativele contr'a aceleia, — ér' déca in friguri inflamatorie séu veri-ce bóla cu fierbintieli mari impreunata vei semti dorere de capu e semnu ca tí se va porní sangele pre nasu (adese-ori se intempla ca si pre gura si pre nasu de-un'a data) si vei vomá (versa), cari ambele nu-ti voru strica ci inca 'ti voru ajutá.

Déca dorerea capului *interna e impreunata cu fierbintieli* : Liá cicóre selbateca séu tulpina de peonia (rosa de rosalie) séu érb'a féraloru (verbena), care tí-e mai de indemana, sfarima-o bene si 'ti léga capulu cu ea (la frunte séu la mólele capului séu in partea in care mai multu semtiesci dorerea) ; *déca totu un'a data nu poti neci dormí* : sfarima impreuna cu carev'a din acestea inca si pucina salata séu macu (mai bunu e celu albu) séu mórtea porciloru (bobitia porcésca) si asie 'ti léga capulu cá se tí-se acopere fruntea si templele capului, — séu : redinesce mere

cu galbenusiu de ou si pucina sare, framéntale la olalta cu carev'a dintre celea mai antain enumerate, dregele cu pucinu safranu si punendu-le pre un'a cârpa légate la capu cu ele.

E buna asemenea la dorerea capului interna si flórea de struguru selbatecu, si anume liá pucina de acésta flóre, ori cruda ori uscata, fierbe-o in otietu si o fá in forma de emplastru (flastru) asiedia-o pre un'a cârpa si 'ti léga capulu cu ea, — asemenea érb'a féraloru, déca luandu din acést'a asie verde o vei sdrobí-o cu aluatu acru, si de vei avé de indemana, si cu oleiu de rosa séu baremi cu apa de rosa si o vei legá la capu in forma de emplastru.

Déca dorerea capului interna *e impreunata cu fierbintiela mare* : liá radiche radiuita, pucina sare, aluatu acru si otietu tare si apoi tote la olalta le framénta cá cirulu si punendu-le pe un'a cârpa léga-le la talpele picioreloru, reinoindu cirulu indata ce ce-lu folositu va incepe a se usca, — astufeliu dorerea se va trage in giosu si va trece mai cu usioratate : vei face fórte bene déca, in astufeliu de impregiurari, vei trage besica la molele capului seu indereptu la grumadi prin folosire de mustariu séu visicatoriu, séu vei trage sangele prea agramaditu prin lipitori aplecate la grumadi séu inainte la frunte ; mai cu séma e de a grabí cu aplecarea lipitoriloru, a mustariului séu a visicatoriului, *déca dorerea capului impreunata cu fierbintiela mare isbucnesce si sbocotesce cumplitu in capu*, la care casu va fi bene se liei frundia de mórtea porciloru (bobitia porcésca), de urechusia séu de bostanu, care 'ti va fi mai de indemana (de voru fi tote la olalta cu atatu mai bene) si fierbendu-o bene se-ti speli cu ea fruntea si templele legandu-te apoi dupa spalare de asupr'a fruntei cu frundia de salcé alba de asupra pre ea punendu si catev'a din frundiele ferte, cu cari te-ai spalatu ; — la prunci mici va folosi si ace'a numai déca le vei lega la grumadi radacina de limb'a oiei sdrobíta maruntu si cu grigia cá se nu mérga in pierdere suculu. In fierbintiela mare va fi bene se legi partea ce te dóre si in care semtiesci mai mare fierbintiela cu popionu séu iru (balsamu) albu, cari domlescu multu veri-ce fierbintiela.

Este bene cá veri-ce dorere a capului, in catu se pote, *se se traga in giosu la picioare*, er' pentru a ajunge acést'a : 'ti vei spalá adeseori picioarele in baia (apa) de picioare, care o vei face fierbendu intrun'a : micu albu, frundia de salcé alba si sialata, — érn'a vei folosi la picioare lesia facuta din ceusia de salcé si coceanu de curechiu séu apa fiérta cu crengi fragede de salcé, — dupa spalare apoi : vei radiuí radiche de érna, ace'a o vei sará bene si o vei ample de otietu tare si apoi o vei framéntá bene si asié gatita o vei legá la talpelele pecioreloru.

Déca dorerea capului e *ingreunatoria*, nu trebuie a se recori, ci mai multu a se infierbentá, pentruca ace'a este causata mai multu de umedielele reci flegmatece. Asemenea e a se umá si déca dorerea capului e *incordatoria* séu urmata din ventu séu trasura de aeru si e impreunata cu cataru (trócna) séu cu incuiata mucositatiei. In acesteia casuri apoi e bene a se unge adeseori partea din diosu a nasului, templele si molele capului cu oleiu de resina si a se atuma capulu cu pulbere de coloforniu, totu un'a-data va fi bene a se legá capulu in partea unde mai multu se scintiesce dorerea, cu frundie de piersecu si frundie de érb'a féraloru (verbina), in cuantitate egala din ficcare, fierte bene in vinu, érn'a cu aluatu facutu din sambure de pierseca asié cá: mai antaiu se fierbe bene érb'a féraloru (verbena) in apa curata, care apoi stracurandu-se se ingrosia bene cu farina facuta din sambure de pierseca. Va fi bene totu-un'a-data a torna in apa de érb'a féreloru si pucinu spiritu de vitriolu, si din ace'a a bé totu la un'a ora cate cu un'a lingura de supa.

La dorerea capului interna preste totu e bine a se lua vitia cruda de vinia si ace'a se se sdrobésca bene, si se se storca suculu (zam'a) ei in forma de orzu cu care impreuna se se framante bene facúndu-se astu-feliu un'a pogace mole, cu care apoi se se lege partea ace'a in care se scintiesce mai multu dorerea.

La prunci mici, déca li-e greu capulu, ce se aréta prin urdorirea ochiloru —, se foloscesce si nu mai frecarea capului cu unu vestimentu caldu, asemenea si saculetulu incaldítoriu, care se face asié ca se lie malain (miediu) si sare marunta si se incaldiescu bene intr'un'a tigaiá si asié calde se punu in unu saculetiu de giolgiu séu pánza si acel'a se léga la capu asié cá se ajunga incatu se pote la frunte si la mólele capului, — care se repetiesce indata ce se recesce seculietulu.

(Va urma.)

„Biserica ortodoxa romana.“

Este titlulu unei fóie peridice bisericesci, care dela 1 Octombrie anulu trecutú apare in Bucuresci, su Directiunea Parentelui Épiscopu Ghénadie, in fasciculi lunari de câte 5 cole 8-o mare si consta 12 lei noi pre anu. Noi primimu abonante la acésta foia, care ese in 6000 (siese mii) esemplare, dela abonantii Predicatoriului sateanului romanu cu 5 fl. 50 cr. v. a. solviti inainte séu in rate semestrale.

Noi citimú cu luare-an ente mai multi articlii publicati in cei de antaiu duoi fasciclii, si cutediámú a dice, cá acésta publicatiune face ce nai mare honóre sinodului, episcopului Ghénadie si colaboratoriloru sei — scrie marele nostru Georgiu Baritiu. — Regulamentulu pe alu carui tenéiu

se publica acestu diariu consta din 18 articlii si este confirmatu de Domnulu tierci. De nu amú fi asia strimtorati in spatiulu nostru, amú reproduce si noi celu pucinu acelu regulamentu si adress'a comitetului redactiunei „Catra clerulu si poporulu romanu.“ Noue betraniloru, carii cunoscu starea vechia, de inainte cu 30 si 40 de ani, a clerului romanescu din Romani'a unificata, ne vene se versamu lacrimi de bucuria la vederea acestui progressu, carele se póte dice fóra picu de exageratiune, immensu, cáci in 15—20 de ani se face pentru cultivarea clerului atáta, cátu nu se facuse mai inainte in 100 de ani. Acelu spiritu de tolerantia nobile, si totusi ferbente aparatoriu alu bisericei sale, acea limba curgátoria si intielésa, acca caldura evangelica ce ptrunde din celé mai multe pagine in mentea si anim'a lectoriului, in fine demnitatea expressiuniloru, intru care acestu diariu differe multu de alte organe eclesiastice ale bisericei orthodoxe, au se-i garantiedie viétia indelunga si totu-odata plinu de fructe religiöse-morali. Ce e dreptu, campulu este fórté largu, secerisiulu forte multu; éta inse, cá se afla si seceratori pentru cátu s'au semenatu, si semanatori, carii ara si cultiva acelea partiale agrului, care se afla inca intielenite si coperite cu buruieni. In totu casulu, pessimistii au se remana rusinati inea si pe terenulu eclesiasticu, éra acci fih ai vécului, carii inca totu mai striga cá loru nu le trebuie cleru luminatu, voru amútf, cá-ci in adeveru, mai mare stupiditate si poltroneria nu se póte cugeta, de a avé numai cleru ignorantu, si frie'a de cleru luminatu, eruditú, civilisatu. Ar' fi cu totulu altu-ceva candu s'ar pretende, buna-óra cá in Egyptulu anticu, ca scientiele se fia si se remana se fia si se remana de monopolu exclusivu alu popimei; dara in secululu nostru scientiele si artile suntu a vere comuna a tuturorú classiloru societatiei omenesci fóra distinctiune; concurentia la ele este cu totulu libera; chiaru cunoscintiele strinsu theologice si anume cele dogmatice ale ori-carei biserice si confessiuni, nu mai potú fi monopolu alu cutarui cleru; pentru-cá, prin pressa, bibliotece si nenumerate cabineté de lectura ori-ce monopolu devene imposibile. Apoi dara de ce semidoctii se temu de cleru luminatu? Pentru-cá episcopatulu dá clericiloru educatiune si instructiune unilaterale, dupa methodulu iesuiticu? Dara acésta se intempla si in alte ramuri ale cunoscintieloru omenesci, in alte specialitati; de aceea dai uniori preste casuri, in care medicu isi bate jocu de paragrafi juristului, acesta de receptele orbicatórie ale celuia, éra mathematiculu si naturalistulu de améduoi. Acésta inse semnifica nu mai atata, cá de vanitatea omenésca nu suntu scapatii nici eruditii; dara de aici inca nu se póte deduce nici-decúmu, cá clerulu ori-carei religiuni si ba-

serice se fia compusu numai din asia numiti popsiiori ignoranti, nespalati nepeptenati, séu sacrificiuli, precumu se numea la ethnici.

In anulu ce trecù, prea santi'a sa domnulu Nifonu, mitropolitu alu Ungrovlachiei, exarchu alu Plaiuriloru si primatè alu basericeii romanesei orthodoxe si autocephale din Romani'a, fundà din averea s'a privata unu seminaru mare in Bucuresci, in care se suscepu numai taneri esiti din clasile gymnasiali. Acelu seminaru e dotatu fórte bene, pusu sub protectiunea statului si a santului sinodu; prin urmare se si spera cu totu dreptulu, cà pe langa celealalte seminariè mai vechi, se aduca si acest'a fructèle cele mai dorite.

Toti càti voliescu a se informa de apròpe despre starea eclesiei orthodoxe, si toti càti se interessédu de limb'a si de stilulu basericescu actuale din Romani'a, se prenumere la Biserica orthodoxa romana.

Correspondentia.

Blasiu, in Ianuaru 1875.

Fratre Redactore!

Credu cà nu va fi fora de totu interesulu pentru lectorii „Predicatoriului Sat. rom.“ un'a mica notitia statistica despre Institutele nòstre, cari au datu Natiunei si Basericeii atàti'a atleti neinfrentati ai Crestinismului adevèratu si Romanismului neinfectatu.

La *Facultatea Teologica* Archi-diecesana, deschisa cá atare la anii 1781/82 — Prodirectore e: Magnificulu Canonicu Const. Pappalvi, Rectore Magnificulu Can. Elia Vlassa Cicudi, V-Rectore M.-On. Teodoru Deacu, Prefectu studiiloru, totu-un'a-data si Professore studiului moralu si pastoralu M.-On. Gedeonu Blasiannu, Profes. dreptului Can. si Ist. basericesca Clarisimulu Dr. Joanu Ratiu, Profes. studiului biblicu M.-On. Basiliu Ratiu, Profes. studiului dogmatecu M.-On. Simeonu Micu. Alurni cu totii suntu: 50 — si anume in Cursulu I. — 13, in alu II. — 17, in alu III. — 14, in alu IV. — 6.

La *Gimnasiunulu superioru*, infientiatu la an. 1754, — Directore e Magnificulu Canonicu Joanu Antonelli, — Profesori: Multu-Onoratiu si reveritii Joanu M. Moldovanu, Dr. Joanu Ratiu, Simeonu Micu, Joanu Marculetiu, Joanu Germanu, Nicolae Popescu, Georgiu Vlassa, Ciriacu Groze, Josifu Hossu, Silvestru Nestoru, Ales. Uilacanu, Josifu Vasilco — acesti'a la studiele de invetiamentu ordinariè; — la Cantu la Gimnasiu si la tote institutele de invetiamentu e M.-On. Nicolae Joanasiu, la Gimnastica si Desemnu M.-Stim. Paulu Mariau. — Studenti la Gimnasiu s'au in-

scrisu preste totu 294 ord. si-1 benevolu, dintre celi ord. a repausatu unulu din a VII. clasa si asia actualmente suntu 293 stulenti ord. si 1 benevolu, si anume in Clas'a I. — 70 si 1 benevolu, Cl. II. — 53, Cl. III. — 40, Cl. IV. — 30, Cl. V. — 28, Cl. VI. — 19, Cl. VII. — 19, Cl. VIII. — 34.

La *scòlele normale*, totu atunci infientiate, Directore Magnificulu Can. J. Antonelli; Profesori DD. Georgiu Ratiu, Georgiu Munteanu, Petru Solomonu. Scolari suntu preste totu 163, si anume in Cl. I. si II. — 61, in a III. — 56, in a IV. — 46.

In *Institutulu preparandialu* archi-diecesanu, infientiatu la anii 1864/65, Directore Magnificulu Can. J. Antonelli, Profesori: DD. Stefanu Popu, Petru Solomonu, Georgiu Munteanu, Elia Chirila. Ascultatori preste totu suntu 25, si anume in Cursulu I. — 14, in alu II. — 11.

Se mai afla afora de ace'a aici si unu „*Cursu de teologia morala*“ infientiatu in tempii intunecati, candu din candu intrerumpu, acum'a reinfientiatu pentru necessitatea de preoti in parochiele mai amarite a Archi-diecesei, — Directore e Magnificulu Canonicu Const. Pappalvi, — Profesori: Cl. Dr. Joanu Ratiu, M.-On. Basiliu Ratiu si Joanu Teofilu Ratiu. — Ascultatori actualmente suntu 12.

Si cu aceste'a asiu fi gatatu, dà nu se-ar' aflà in celea mai susu insirate si unele comunicate, cari potu se te face a trage la indoela celea insemaate de mone si se descepte mirarea unor'a diatre lectorii foiei D'ale.

Vei aflà anume corpulu profesoralu dela Gimnasiu schimbatu mai de totu — pre singuru meritatu Professore Joanu M. Moldovanu mai aflèndu-lu in corpulu profesoralu de odiniòra, candu studià Domni'a ta aici.

Dar', Prea iubite frate, se recere mare resolutiune dela unu individuu, pentru a se sacrificà studiului si a desudà pre carier'a invetiamentului cà Professore cu unu salariu asiè de esigau, cumu e cel'a alu Profesoriloru nostri, din care abia 'si potu acoperi lipsele celea mai neincungiurate ale traiului si imbracarei, — nu inca se mai pota sustiené si familia séu a-si procurà cartile necesarie veri-si-carui barbatu de studiu, — si Profesorii nostri gelosi si densii de un'a stare mai buna si altii de fericirea vietiei familiare, 'su siliti se lasè aici scola si invetiamentu si se-si cerce fericirea aiurea, in cutare parochia se'u altu beneficiu veri-si-care, in care afla un'a stare materiala mai indestulitoria, se'u 'si potu tiené si famili'a, cu care impreuna langa salariulu profesoralu, ar' fi espusi la celea mai mari lipse si neajunse — nepotendu-se sustiené neci baremi de pre un'a dî pre alt'a.

Èr' cumu-cà cu càta dauna a invetiamentului e impreunata acèsta continua stramutare si schimbare a Profesoriloru o va scè veri-cene si o voru scè-o mai bene inca aceli'a, dela cari in mai mare parte atèrna imbunatàfrea salariiloru profesoralu, si cari cumu scèu au si facutu inceputulu la ameliorarea starei profesoriloru nostri. . . .

Mai multa generosia numai, unda e vorba de invetiamentu si de crescerea Nattei venitorie, si vomu ajunge a vedé la Gimnasiunulu nostru unu Corpu Profesoralu permanentu, prin cè invetiamentulu va dobiadi

nespusu de multu, — si de alta parte totu prin acést'a vomu ajunge si inmultirea familielor intelleginte in orasiulu nostru, ce'a/ce va fi spre mare redicare a acestui orasiu si spre folosulu spiritualu a Junimei studióse, care astadi abia are un'a-doue case, unde se pota invetiá cev'a cultura sociala.

Vei mai affá asemenea ca numerulu studentiloru la acestu Gimnasiu este mai micu, de cumu erá si numai mai anu-tertiu.

Intru adeveru lu sciu care se fia caus'a adeverata a acestei continue impucinari a Studentiloru in acestu Gimnasiu, unde si astadi se bucura studentii (in numeru de 200 insi) in beneficiulu de pane a fondatiunei nemoritoriului Episcopu Gregoriu Maioru, — se'u ca e impregiurarea deschiderei si a altoru Gimnasie romane, se'u — ce mie mi-se vede mai probabilu — ace'a, ca casele in cari se poté mai inainte inlocui studentii, astadi suntu ocupate in parte de streini, ér' celea remase, afora de unele, suntu forte slabe, nesaretóse si intunecose; — speramu inse ca acésta lipsa de locuentie acomodate pentru studenti se va delaturá cu tempulu de catra Prea-Santi'a S'a Escelentisimulu Archi-Episcopu alu nostru, care cumu amu cámu auditu ar' avé in cugetu redicarea unui Alumneu pentru tenerimea scolara.

Acestea pre scurtu; asiu mai reflectá pucine si pentru Cursulu teologiei morale, dar' se lasamu ca dora cu tempulu, cu tempulu.....

Salutare si la revedere!

Fratele Ioanu.

Diverse.

Fapte de urmatu. Maiestatea s'a Imperatulu Austriei si Regele Ungariei Franciscu Josifu I a daruitu besericei romane din Birghisiu 200 fl. v. a. Totu acestei beserice a daruitu si Maiestatea s'a Imperatés'a si Regina Elisabet'a 100 fl. v. a. — Sateanulu Georgiu Tode-reanu a daruitu besericei romane din Bogata romana 200 fl. v. a. — Pentru scol'a principala romana nationala din Lapusiulu ungurescu, pentru caro Asociatiunea romana transilvana da anuatim 200 fl. v. a. au daruitu: DD Juliu Vincze 5 fl. Simeonu Stanu 5 fl. Ioanu Mèrzocu 5 fl. Dr. J. Mihalyi 3 fl. Vic. Greg. Moisilu 2 fl. — au subscrisu mai departe: in trei ani subsecuenti DD. Gavrilu Manu Adv. cate 100 flor. v. a. Canoniculu Vasiliu Popu cate 20 fl. v. a. Procurorulu Dr Vasiliu Popu cate 5 fl. Subjudole Vas. Popu cate 5 fl. Vasiliu Buteanu câte 5 fl. Artemiu P. Alessi câte 4 fl. Ioanu Cziple câte 2 fl. Petru Muresianu câte 2 fl.; — ér' acumu un'a-data voru dá Can. D. Coroianu 2 fl. DD. Alessiu Bogdanu 5 fl. Simeonu Boesi'a 3 fl. v. a.

— **Curvente de invetiátu.** Lumea sufletelor 'si are actiune asupr'a lunei reale, si machnirea fora causa vediuta cá si vesel'a fora causa vediuta, reulu ce ne vene, 'si au isvorulu in ace'a lume nevediuta, in lumea sufletelor unde viéza Domnedieu, care vede tote, care respatesce tote, care pedepsesce tote. *Cesare Bolliacu.*

Vai de oia intre lupi si vai! omului blandu acolo unde sil'a; mojc'a si varvari'a face legi si judecati si da porunci, ca-ce intr'acestu fors-de-lege locu trebue amaritulu omu de cumplita nevolia... toc'mai pre-acel'a insusiu, pre carele 'lu sugruma si-lu muncesce-se-lu hranésca cu sangele seu. Ticalósa stare, unde colu nedreptu si fora de cugetu se poruncésca; ér' celu bunt si de omenia e nevolitu si silitu se se supuna. *Cichindealu.*

— *Unu epitafiu de cetitu si altulu de implenitu.*

Redactoriulu unei foie americane ast'feliu eterniséza in foia s'a amentirea socii s'ale: „Asié dara amonitu soci'a mea! Manile-i placute nu-mi voru trage-mai multu calciunele neci 'mi voru peria perulu capului, — asié precumu acést'a numai un'a socia, o scie face. Neci petiorele-i svélte nu voru mai tropai prin casa-mi pentru a-mi umple carunariulu se'u lavourulu meu. Suvenirea ei e asediata in profunditatea animei miele. Amu volitu a-i balsamá osamentele, dar' amu aflatu cá-mi va constá mai pucinu a balsamá numai amentirea. Dela vecinulu meu Elia Mudgecu amu capetatu un'a p é t r a m o r m e n t a l a s i m p l a . S o c i ' a l u i a f o s t u b o l n a v i c i o s a s i d e n s u l u a s c e p t a n d u m o r t e a e i , g a t i - s e c u c â t i - v a a n i m a i i n a i n t e a c e s t a p é t r a . I n t r ' a c e ' a i n s e s o c i ' a d e n s u l u i s ' a r e ' n s a n e t o s i a t u s i a s i é v e c i n u l u m i e u s ' a i n s i e l a t u i n a s c e p t a r e a l u i . N u v o i u u i t á n e c i - c a n d u m a c h n i r e a b i e t u l u i v e c i n u , c â n d u a m u c e r u t u d e l a e l u p é t r a a s t ' a : „ L i á p é t r a S t e i n e r “ d i s e v e c i n u l u m i e u p l a n g â n d u — s i s e n u a j u n g i n e c i - c a n d u a e s p e r i a : C e i n s é m n a a f i a t â t u d e a m a r u i n s i e l a t u ! “ s i d i c î n d u a c e s t e a f i c u r s e r a i n s i r o i e l a c r e m i l e . S u f e t u l u f i e r á p r e s t e m e s u r a i n f r â n t u . E u a m u s c u l p t a t u i n p é t r a u r m a t o r i u l u e p i t a f i u : „ I n t r u a m e n t i r e a T a b i t h e i , c a r e a f o s t u s o c i ' a l u i M o i s i S t e i n e r R e d a c t o r i u l u d e l a „ T r o m b o n e . “ P r e n u m e r a t i u n e a p r e u n u a n u t r e i d o l l a r i , d e s e n e s e i n t i e l e g e c a i n a i n t e s o l v i t i . B u n a m u m a , s o c i a c r e d e n t i o s a . A d m i n i s t r a t i u n e a e l a n g a P r a v a i ' a d e s p e t i e r i e a l u i C o l e m a n u . N u t e v o m u m a i a v é b u n a m u m a , s o c i a c r e d e n t i o s a n u t e v o m u m a i a v é . C u e s e m p l a r e d e p r i s o s u d i s p u n e m u t o t u - d e - u n ' a . — D a r a d e c e s e n e c a m u a s u p r ' a c â i l o r u p r o v e d e n t i e i . “

Astu-feliu epitafiulu Redactoriului din Americ'a, carui'a in cátu-va semena epitafiulu unui Redactoriu din Transilvani'a, care scrisu negru pre albu suna: „Intru amentirea creditului, pre langa care s'a espedatu preste cinci sute esemplarie din „Predicatoriulu Sateanului Romanu.“ Prenumeratiunea pre unu anu cinci floreni, de sene se intielege ca inainte solviti in suma seu in rate. Buna foia, folositoria lectura. Administratiunea e in D e d s Calca tiergi, in localitatiile Redactiunei. Nu se va mai creditá mai multu foia de predici, foiti'a de diverse cestiuni literarie, nationale neci invetitoria interesanta. Nu, nu se va mai creditá nemenui mai multu.

Cu esemplarie de prisosu dispunemu inea, dar' numai pre bani. Si de ce se nu solvésca celu ce voliesce se cetésca!“